

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marțea, Joia și Sâmbata.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru strelnătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rēdul cu litere garmond — și timbru de 30 cr
pentru fie-care publicare.

„Unitatea în acțiune.”

Sibiu 12 Octobrie.

Cancelaria alică, care era chemată a dirige afacerile administrative ale Transilvaniei, convocase pe ziua de 20 Ianuarie 1861 o conferință la Alba Iulia, în scopul de a compune o lege electorală pentru Ardél.

Conferința avé sē se compună din 40 membri, dintre cari 20 magiari, 10 sasi și numai 10 români.

Tendința era dată pre față prin numărul, în care era reprezentată fie care națiune.

Era vorba de a face o lege electorală nedreptă pentru români, o lege, după care din maioritate ce sunt, sē i reducă la minoritate.

Ce fac românii în fața conferinței?

Merg ei orbesce la Alba Iulia, se înțeleg ori nu se înțeleg, face fie care de capul lui?

Dōmne păzesce!

Archiereii români conchiamă o conferință de 100 membri, fie-care archiereu câte 50 din frunțașii sei, acestia se adună la Sibiu, în 4 ședințe prealabile, statoresc programul de lucrare pentru conferința regnicolară din Alba Iulia, și guvernul țerei ține cont de postulatele românilor, căci atunci era „unitate în acțiune”.

Sunt de atunci aprōpe 30 de ani.

Raporturile între români și magiari ađi sunt cu mult mai înăsprite, lupta e cu mult mai vehementă, și ađi avem mai mare lipsă de „prudență”, tãrie de caracter și de frățietate cu ce-lelalte popōre” cum am avut la 1861, când Șaguna a accentuat aceste cuvinte de despărțire celor întruniți.

Aceste trebuia sē le improspētăm confrăților nostri dela „Luminătorul”, cari în Nrul 67 al aceluia diar ne tractéză pe noi cei dela „Tel. Român”, cu „ghiolduri, impunsături și mișelescii suspiciōnari” de care geme primul articol al aceluia număr.

Ce am đis noi?

Faceți-ne posibil ca sē intrăm și noi cu voi la o lucrare comună, nu ne luați preste picior, nu ve credeți numai pe voi de infalibili în politică, căci timpurile sunt grele și avem lipsă de prudență, tocmai acum, și avem mai mare lipsă că se ne presentăm solidari în lucrările noastre, așa după cum esemplu avem în lucrarea celor dela 1861.

Partida națională — (noi suntem cea nenațională?) — prin un organ al ei începe a ne da la „ghiolduri, la mișelescii suspiciōnari și impunsături” fără ca noi sē o fi provocat la aceste.

Am đis în nenumerate rēnduri, că până ce politica românescă nu va fi condusă de cei ce au și pricepere și autoritatea recerută de a o conduce, ne duce din desastru în desastru, ne duce dela faliment la faliment și ne mănca și ce am câstigat în zile mai bune.

Acēsta este convingerea noastră ađi, a fost totdeauna de ani 38, de când ținem stindardul diarului Conferința din 27 este convocată fără nici un incident, am đis în Nr. 102, ađi nu e vorbă de alegeri, ci după cum aflăm din diarele străine, din „Münchener Allg. Zeitung” de a absolve comitetul de o indatorire luată la 1887, acum însē o spunem și mai limpede e o lucrare pe pipăite, fără nici o pregătire, fără nici o chipsuială. Totul e vorbă de reclam, dar nu de fericirea poporului român, care după o atare lucrare pre atari base, nu se va scivalidita nici odată.

Nu dela noi dela români atērnă schimbarea sistemului dualist, dacă cehii cei mai puternici decât noi, dacă croații nu l pot schimba, noi cu greu credem că-l vor schimba delegații românilor din cercurile electorale, cari dela 1881 încōce s'au întrunit în trei rēnduri fără sē fi făcut vre o ispravă.

Români numai atunci vor isbuti în politică, când va fi „unitate în acțiune.”

Impărțiți în grupuri politice, impărțiți în grupuri confesionale, mână apa pe mōra contrariilor nostri.

Nōue nu ne dă mâna sē acceptăm două puncte din programul statorit la 1881 și cei ce au stabilit acel program încă sciu fōrte bine, că abandonând actualele base de drept au mărit prăpastia între magiari și români de așa, că cei dintăiu nu stau de vorbă cu susțitorii aceluia program.

Cumcă sta vor magiarii de vorbă cu noi, când vom accepta actualele base de drept despre acēsta nu mai începe nici o îndoelă și noi i asigurăm pre marii politici dela „Luminătorul” că chiar și numai o apropiere între români și magiari va fi cu mult mai avantagiōsă decât izolarea, persecuțiunea și neîncrederea reciprocă ce domnesce ađi.

Magiarii ađi au puterea în mână și nu o vor împărți bucuros cu aceia, pe cari i cred ei de neimpăcați dușmani ai lor.

Și după programul statorit la 1881, magiarii sunt de credință, că românii le sunt dușmani, sunt de credință, că tind la desfacerea întregității statului ungar prin reclamarea autonomiei Transilvaniei, și ađi nu e ungar, care sē nu strige din resputeri „unio vagy halál”

Nu ne este ertat nōue românilor ca sē i lăsăm pe unguri în credința acēsta, trebuie sē i convingem,

că noi numai în marginile actualelor base de drept voim sē ne validăm pe terenul național, atât ca națiune cât și ca biserică.

Și ar fi cea mare negliobie și netact politic din partea magiarilor, când nici atunci nu ar căuta puncte de întelnire cu noi, atunci când noi le am întine mână frățescă ca sē ne împăcăm.

Și de pace au lipsă magiarii ca și noi.

Rēmași și ei în cultură, rēmași în cele industriale, tributarii Austriei în cele economice, nu pot avé nici plăcere, nici timp de perdit în lupte cu cetățenii de altă limbă, dacă nu vor sē ajungă sē se obosescă odată și se pērdă tot ce au câstigat dela 1867 încōce spriginiți de factori puternici, al căror sprigin încă ar putea se înceteze odată

Este deci în interesul lor ca și al nostru apropiere și noi numai pentru o apropiere sinceră suntem și lucrăm, fără ca se renunțăm dela drepturile, ce ni se cuvin ca civi ai statului.

Unde este aici trădarea?

Unde este aici mișelēscii suspiciōne? Unde este aici o abandonare a politicei naționale?

Noi credem, că nimic nu stă din tōte aceste și numai ambițiunea orbă pōte împinge pe omeni ca sē ne suspiciōneze lucrarea noastră cea corectă și adeverat românescă.

Aceste eram datori sē le rēspundem frăților dela „Luminătorul” ca sē fie și ei luminați și orientați.

Revista politică.

Cu ziua primă a săptămēnei viitoare se intrunesc conferința românilor conchiamată prin advocații: Ioan Rațiu și Iuliu Coroian.

Foile magiare și preste tot presa străină a luat act de acest eveniment, comentându-l în chip și feluri.

„Zavasta” un diariu sērbesc în Neoplanta condamna pasivitatea de până acum și sfătuesce pe români sē se pună pe terenul activității, ca astfel în unire cu ce-lelalte naționalități sē pōtă purta cu mai mult succes strindardul de luptă. După numită fōie e timpul cel mai oportun lupta în contra magiarisărei, pentru-că cehii și slavii din Austria au început acum lupta contra germanisărei.

În ajunul acestei conferențe apare o notă discordantă între diarele „Tribuna” din Sibiu și „Gazeta” din Brașov. „Tribuna” voescse se apară, că conferința s'a conchiamat mai mult la stăruințele ei; ér „Gazeta” nu e împăcată cu terminul convocării din motiv, că nu s'au făcut pregătirile necesare, directorul ei și tot deodată președintele clu-

FOIȚA.

Vilma Malborg.

Studiu din viața reală

de

Octave Feuillet.

(Urmare.)

Fericirea este egoistă și orbă. Contele și conțesa d'Argennes nu luau în sēmă apucăturile acesteii naturi violente, sēlbatece, care se domina pentru a și ascunde simțirile inimei. În tinera față ei vedeau tot pe mica copilă, și atribuiau acēstă întristare escentrității și capriciosului ei caracter, pe care numai timpul le-ar putea îndrepta.

Astfel erau lucrurile, când isbucniră tristele evenimente din 1870. Prințul Malborg și Vilma părăsiră Parisul în luna lui August, pe la începutul rebelului fără ași putea lua rēmas bun dela Angelica și Bernard, care se găsiu la Vivarais. Contele d'Argennes tot timpul rēboiului se conduse ca un valoros gentilom și ca un bun frances. El își făcuse datorita consciincios; și întorcēndu-se sănătos din câmpul de bătăie, își găsi soția, care nu

incetase de a plânge și a se ruga asteptându-l. Acum înțese el, că iubirea ce simța pentru dēnsa crescuse, se mărise, se imfrumșetase, îl adusesse în stare acum, se înfrunte ori ce pericol simțindu se stăpân și a totputernic pe viitorul lui. Prințul Malborg, care se retrase în Moravia cu Vilma nu cugeta deocamdată a se întorce la Paris. Nepotului seu Bernard i scria la început fōrte des, apoi și scriserile deveniră mai rare. Vilma nu scria decât de două ori pe an, în așa mod prietinia cea mai bună se strică. După patru ani, amintirea prințului și a fiicei lui începuse a dispăria din inima contelui și contesei d'Argennes, când primiră scrisōrea, care anunța mōrtea prințului, și care trebuia sē i unescă din nou.

Vilma Malborg sosi la Paris într'o sēră de érnă. Bernard și Angelica o primiră la gară și o conduseră la castelul d'Argennes. În trāsūră fură schimbate cele mai dulci cuvinte, sărutări, ale acestor trei inimi, fericite de a se vedea érași împreunate. Vilma le mulțami, se găsi fericită în mijlocul acellora, ce i vor ține loc de familie de acum înainte. Ea fu simplă și elocuentă. Bernard nu putu asculta fără a fi mișcat, vocea armoniōsă care i mulțumia, și care-i povestia tremurēnd mōrtea prințului Malborg; acēsta mișcare crescū mai mult, când ajunsi acasă putu se admire la lumina lămpilor uimitōrea frumșete a Vilmei. Tinăra față nu perduse nimic

din ce promisese ca copilă Talia ei frumos desinată, era mlădiōsă, subțire, elegantă. Espresiunea cam sēlbatică a ochilor ei pãria inteligentă și mândră.

Rochia ei cea nēgră făcea sē se vadă mai bine albeța obrazului, în care străluciau ca două scântei ochii ei adēnci. Frumosul ei pēr galbin-auriu cădă impregiurul frunței ca o corōnă, dând acesteii fisiōnomii o înfațișare rãpitōre. Cât despre caracterul ei, cu tōte că fu greu de judecat în câteva ore, pãria a se fi transformat și imblândit, a-și fi perdit într'u câtva rēutatea de altădată. Din trecut, din sentimentul ce-l desteptase în inima ei, căsătoria între Bernard și Angelica, nu mai păstra în aparență nici o amintire, ea sărută pe vară-sa fără nici o grijă. Vilma le păru ca tōte fetele de etatea ei, și unele mici schimbări rezultau din frumșetea ei, în zilele ce urmaseră, ea sē silí se i întărescă în acēsta idee. Din întâia întrevedere seriōsă ce avu cu Bernard, și în care el îi vorbi de viitoriu ea îi spuse că-l va asculta, consiliile lui vor fi ordinul, și ori când va fi gata se primescă un soț ales dela el. Cu tōte aceste îl rugă se nu o grăbescă cu măritatul. Era încă sfărămată de nenorocirea ce venise asupra ei, și ar dorí se trecă cel puțin un an înainte de a se determina spre acest pas.

(Va urmă.)

bului național dela Brașov n'a fost consultat și nici n'a știut nimica de convocare. Tot deodată e măchinită acésta fôie și pentru că dl avocat Coroian s'a lăsat în discuțiune cu un diarist magiar și destupându-și astfel „butea“ espunerilor, presa magiară face mare capital din ele.

„Tribuna“ voind prin pildă să acopere neînțelegerea în „formă“ pentru a cărei discuție va fi timp după conferință, o capaciteză astfel: *De mulți ori se întâmplă la lupte, că generalii i-au dispozițiuni, care sub comandanților nu le convin și pôte că nici că le țin potrivite, dar deși sub comandantul are voie de a remonstra la consiliul generalilor, nu se pomenesc ca el se nu se supună dispozițiunilor luate de forul competent. Căci un astfel de comandant care se împotrivesc, se consideră și tracteză în totă lumea de trădător.*

Deslușirile ce le a dat ministrul de instrucțiune publică, cont. Csáky, cu privire la purtarea matriculelor a nemulțămît pe clerul romano-catolic și lasă la îndoială pe celelalte confesiuni. Ministrul a căutat să câștige un modus vivendi prin aceea, că atestatele de botez se vor imana pe preoților pe calea autorităților civile. Preoțimea catolică nu e îndestulată nici cu acésta și se afirmă că papa însuși nu s'a putut da învoiala. Clerul romano-catolic voesc se înceneze demonstrațiuni cu toți membrii bisericii chiar contra art. de lege 53 din 1868. Ministrul a răspuns la o interpelare mai nouă că densusul pôte constata pe baza declarațiunii majorității episcopilor, că circularea sa din Februarie nu atinge intru nimic dogmele bisericii catolice.

Diarele engleze aduc vestea, că după întvederea cancelarului german, general Caprivi, cu primul ministru al Italiei, va urma imediat o întâlnire a dlui de Caprivi cu lordul Salisbury. Împăratul german, se dîce, doresce fôrte mult ca Caprivi, cancelarul seu, se facă personală cunoscință cu primul ministru englez.

După părerea presei austro ungare, în acésta întvedere se va afirma poziția pretenescă pe care o are Englitera față de alianța păcei, a cărei putere s'a manifestat de curînd în primirea ce a avut-o discursul dlui Crispi în cercurile hotărîtore din Austro-Ungaria și Germania.

Nu acésta e părerea diariului rusesc „Novoie Vremia“, cel care colportase deunădi vestea senzațională că împăratul german ar fi propus, ca rezolvare a cestiunei bulgare, uniunea personală a României cu principatul de peste Dunăre.

Acest diar are să facă și acum destăinuri de politică înaltă, tot atât de senzaționale, dar, după afirmarea oficióselor austro germane, tot atât de puțin întemeiate.

„Novoie Vremia“ spune că un diplomat cunoscut austro ungar ar fi afirmat corespondentului ei din Viena, că nimic nu face să se resimță mai neplăcut retragerea dlui Bismarck de pe scena politică, de cât rolul important ce începe să l jôce acum pe aceeași scenă dl Crispi. Pe când înainte ministrul president al Italiei se arata mulțămît cu onôrea d'a face parte din alianța celor două imperii, acum el cere folóse directe, amenință cu prietenia Franciei.

Același corespondent al diariului rusesc ar fi aflat că lordul Salisbury are o antipatie formală contra dlui Crispi; nu-i pôte ierta mai ales cochetarea cu Franca.

După părerea diariului rusesc dar, întvederile dintre cancelarii și ministrii presidenti ai puterilor, de cari e vorba, ar însemna că s'ar simți trebuință urgentă dă se aplană neînțelegeri, d'a se evita mici conflicte cari cu vremea ar putea să crească și să amenințe ecsistența alianței întreite.

„Pester Lloyd“, care revelază tóte acestea, nu crede că e nevoie se le desmîntă cu contra-afirmări din cercuri mai bine informate de cât acelea din cari se inspiră diarul rusesc. Oficiosul ungar crede, că e de ajuns se citeze invențiile obișnuite ale diarului „Novoie Vremia“, cum a fost de pildă și aceea despre unirea personală a României cu Bulgaria, pentru ca să convingă pe ori-cine, că afirmările diarului rusesc sunt luate din vînt.

Organizarea clerului în României.

Sub acest titlu cetim în diarul „Tutova“ între altele:

Să luăm sutele și miile de posturi create în tóte ramurile activității noastre de stat și vom ajunge la adevărata conclusiune, că toți bărbații nostri de stat până în moment nu au luat o hotărîre bărbătescă, de a organiza clerul, care este temelia cea puternică în organismul statului.

Biserica la noi decade pe di ce merge: spiritul religios moral, simțemintele nobile de om cult și civilizat, cari le desvôltă și le întăresc religiuinea creștină, au început a se perde. Reverința tradițională a românului față cu cele sante abia se mai simte ici coala în straturile noastre sociale.

Religiunea au rămas o funcțiune; servitorii altariului lui Christos, cari odinioară însufleția poporul și l desceptau la viața nouă, la aspirațiuni mari de patriotism, la conservarea neatinsă a moravurilor strămoșesci, la iubirea aprópelui, la castitatea în viața familiară, acei preoți ai altariului lui Christos astăzi mai că nu se vedu, vócea lor răsuna a desert, ei sunt despectați de lumea pretinsă cultă, și nobila lor misiune de altă dată, de a da tonul redesceptării și al moralei în popor, este sfărmată de nenorocita stare de decadință, în care se găsesc ei atât în privința morală cât și mai cu sémă materială. Causale acestei decadințe sunt lesne de esplicat: Nimenea nu se gândește la ei, nimenea nu li-a luat încă în serios sôrtea, pozițiunea lor e de tot deplorabilă!

Preotul în regatul român, în starea de decadință, în care a ajuns astăzi, este mai rău privit decât cel de pe urmă vătajel de stat. — Sôrtea lui este lăsată la discrețiunea tuturor: nici o speranță pentru el în spre bine.

Dacă ne gândim la trecutul nostru istoric religios și răsfoim vechele aședăminte ale pioșilor nostri strămoși, descoperim sutele de milioane daruite prin testăminte pentru lăcașurile sante ale țerei și în scop, de a întări și înălța pentru veci niciă prestigiul preotului nostru în fața turmei crestine.

Din aceste sute de milioane, rămase în pământul strabun al țerilor surori, se cuvine astăzi să dăm, acum imperios și clerului nostru de mir.

Cuvinde-se cu drept cuvînt, că țara se nu mai întârzie un moment măcar cu ridicarea prestigiului preotului român, ci se-l scóta repede din starea de meserie, voind să nu ajungem noi românii mai rei de cât tóte națiunile din giurul nostru mai puțin culte decât noi.

Fără o lege urginte, care să reguleze în mod stabil și drept pozițiunea preotului, se nu creadă cine-va, că putem spera într'un viitoriu fericit.

Nu este de ajuns că s'a creat un început de facultate teologică: putem să mai creăm încă și trei facultăți de asemenea natură, și să fim bine încredințați, că dacă nu vom asigura sôrtea viitorului preot, toți acei tineri, cari vor lua doctoratul sau licența în teologie, vor îmbrășișă ori ce altă carieră, numai aceea de preot nu.

Exemple de acésta natură avem deja destule. Băcți tineri, cari au terminat la noi cu mare succes, seminariile de gradul al II. ba chiar și facultăți de teologie, nu și au părăsit cariera lor de preot, și au intrat în alte funcțiuni de ale statului, unde aveau o perspectivă de un mai bun traiu? Câți absolvenți de seminarii dela noi din țară nu îmbrășișă astăzi posturi de magistrați, profesori, medici, funcționari administrativi și altele din cauza, că nu vedu nici o perspectivă de ecsistență în spinósa lor carieră, pentru care s'au pregătit?

Astăzi lupta pentru ecsistență este la ordinea zilei.

Voesci un servitor public sau privat ca să se și satisfacă interesele în ori-ce sfera, nu ai decât să-i dai ecsistență meritată conform pozițiunii lui sociale.

Să nu ne facem iluziuni: fără o organizare urginte a clerului și fără asigurarea sorții preotului român nu ne vom întări de loc temelia statului și a frumóselor instituțiuni, ce ni-le am creat cu pactul nostru fundamental. Moralitatea în popor se menține puternic numai cu religiuinea și cu preoți demni și luminați.

Regulați sôrtea lor în mod onorabil și veți avé sinceri apărători și propăgători ai religiuunii strămoșesci. Ori-ce altă măsură de paliative pôte în sensul unui bacșiș benevol, fie venit dela comune fie de la fonduri particulare, nu vor mai puté înălța biserica română în fața lumii civilizate și nici nu va face să crească prestigiul preotului român.

Dacă statul a luat asupra și conducerea și organizarea tuturor instituțiilor țerei, apoi nu va puté scóte afară una din cele mai delicate sorginți ale vieții lui, care este cultul religios ortodox.

Creдем deci, că a venit rindul și clerului de mult.

Se agită de cât-va timp în continu acésta cestiune, fără să se deslege odată.

Se nu se uite însă tristul adevăr istoric: că poporul lipsit de pietate este fără îndoială poporul, la care a început a se forma germenle demoralisării și asupra căruia biserica nu mai pôte avé nici o influință.

Dacă vom ca națiunea noastră se ajungă la acésta durerósă margine, apoi nu avem decât să mai înțărziăm și să mai amânem regularea sorții clerului nostru român!

Musica în scólele de pe Domeniul Corónei.

Dl Ioan Calender, administrarorul domeniului corónei, a trimis agenților săi o circulară prin care atrage

atențiunea învățătorilor scólelor de pe acel domeniu asupra obligațiunii de a duce pe copii la biserica în fie-care Duminecă și sêrbetóre. D nia sa se unesc cu părerea preotului Al. Popescu, învățătoriu din Cernica, care dîce în „Lumina pentru toți“ din Iunie trecut, că:

Ei se ia parte activă prin cãntarea trisaghielor leturgiei, fie după musica orientală, fie după cea occidentală. Aceste exerciții pe lângă că aduc un serviciu pompos religiunei, apoi au și o mare influență morală asupra spiritului elevilor nostri deprindându-i de mici a și iubi religiuinea părinților lor... A este mijlôce, pe cât de ușóre atât de folositoare, încăldesc moralul copilului, îi disciplineză ôre-cum și îi desvôltă gustul cãtră tot ce este bun și util.“

Dl Ioan Calender îndemnuă pe agenții sei ca să stăruescă pe lângă învățătorii și învățátore, ca se formeze coruri din elevii lor deprindându-i a cãnta melodii simple, luate în parte la cele admise la biserica, în parte din numérosele și frumósele noastre arii șicãntece naționale din care de sigur se vor fi aflând câte unii care se cunóscă pe cele cãntate prin părțile lor. În articolul menționat mai sus sunt enumerate mai sus mai multe cãntece fôrte potrivite spre acest scop, precum: „Destesptă te române“, „O Românie“, „Ginta latină“, etc., cãntecele „Plugarul“, „Columbarul“, din manualele de cãnturi ale lui Mugur, Bunescu și alții.

Aceste indicațiuni le face dl Ioan Calenderu numai pentru ca să se vadă în ce direcție și în ce limită doresce domnia sa să se facă aceste eserciții. Nu este vorba dîce domnia sa, ca domnii învățátorii și învățátore să se încarce cu predarea în mod teoretic a unei nóue materii, nici de a mai cere minții copiilor o nauă încordare. Pentru a da rezultate practice, învățămîntul musicei vocale în scóla primară — și cea rurală mai cu sémă — trebuie să fie dat fără nici un amestec de teorii și de detalii tehnice.

La etatea, în care se află elevii învățămîntului primar, urechia și vocea posed încă o minunată mlădire care le înlesnesce a prinde din auzite și a ține minte după puține eserciții bucãți mai simple. Astfeliu se desvôltă o facultate care le pôte deschide un domeniu întreg de distrațiuni plăcute și care dacă ar fi neglijată, mai târziu nu se mai pôte deștepta.

A desvolta aci însemnătatea cãntului și a musicei pentru individ și societate, ar fi de prisos, căci nimeni nu o mai discută.

Dl Ioan Calenderu citéză urmátorele rënduri astrase din cartea dómnei Kergomard, inspectóra grădinilor de copii din Franca:

„Copii trebuie să cante, pentru că cãntul este un exercițiu igienic care dă regularitate miscarei plămânilor și prin urmare și respirațiunii.“

„Trebuie să cante pentru că cãntul este unul din cele mai bune ajútore ale disciplinei.“

„Trebuie să cante pentru că cãntecul „intipăresce în chip nesters în mintea lor, cele mai multe lecțiuni ce li se fac.“

„Trebuie să cante mai cu sémă pentru că cãntul este una din espreziunile cele mai naturale și de sigur și din cele mai plăcute ale sentimentelor „intime cele mai bune: pentru că cãntul dă accente mai înalte, mai entuziaste simțirilor de iubire, de bunătate, de recunoscință, de bucurie, de patriotism „pentru că cãntul este o limbă ideală, care face mai frumos ceea-ce e frumos, mai bun ceea-ce este bun.“

În trei locuri de pe domeniul corónei sunt deja înființate coruri fôrte satisfăcétore.

Dl Ioan Calenderu mai cere, prin circularea sa ca agenții să li comunice care dintre domnii învățátorii și învățátore seie se cante cu vióra și cu harmonium, și care dintre domniile lor posed vióra și care nu posed, pentru ca, în cazul acesta, se li se trimită una dela administrațiune.

Cu chipul acesta vom putea ajunge să avem coruri de plugari, cum sunt multe pe la românii din Transilvania, astfeliu că țeranii ar avé o distrație mai morală și mai higienică decât cele care își petrec sêrbetórele.

Totodata se vor împlini și dorințele suveranilor.

Proiect de lege despre instituțiunea pentru îngrijirea copiilor mici.

Cap I.

Problema instituțiunii pentru îngrijirea copiilor mici și instituttele puse în serviciul acestui scop.

§ 1. Problema instituțiunii, pentru îngrijirea copiilor mici, se cuprinde parte în a feri pe copii de trei până la șasă ani prin îngrijire de aprópe de pericolele, ce iar puté ajunge în absența părinților lor, parte în a promova desvôltarea lor corporală, spirituală și morală, prin dedarea lor la bunaordine și la curețenie precum și desvôltarea abilității lor într'un mod correspunzător etății (vêrstei) lor.

§ 2. Spre ajungerea acestui scop servesc: 1. Institutele pentru îngrijirea copiilor, conduse de institutóre, even-

tual sunt institutori de copii cualificați resp. cualificate. 2. Asile, sau pentru anul întreg sau provizore numai pentru timpul de veră. Aceste se conduc de îngrijitor corăspunzător și în privința morală și în cea intelectuală.

§ 3. Institute pentru îngrijirea de copii și asile de copii pot ridica și susține — cu observarea condițiilor statutare în §§ ii 6—13 din acest proiect de lege: statutul, comunele, confesiunile, persoanele juridice și privații. În privința obligămintelor comunelor dispun §§-ii 14—20 ai acestui proiect de lege. Comunele, confesiunile și persoanele juridice nu sunt obligate decât să arete inspectorului de școle regesc deschiderea institutului pentru îngrijirea de copii, respective a asilului de copii, ță persoanele private sunt obligate a cere voia dela inspectorul de școle regesc pentru înființarea institutului resp. al asilului.

§ 4. Toți părinții, sau tutorii din localitățile, în cari există un institut sau asil de copii, sunt obligați a trimite copii resp. tutelații lor în respectivul institut; se excepționează numai aceia, cari vor dovedi, că copilul fie acasă, fie într'alt loc undeva, are în continuu căntarea și supraveghierea recerută. Acei părinți, sau tutorii, cari nu produc această dovadă, nici după convocare din partea autorității competente și nici nu și trimit copii, sau tutelații lor în institutul de îngrijire, sau în asil, pot fi pedepsiți de primăria comunei cu o pedepsă de 10 cruceri până la 50 de florini în favorul casei institutului de îngrijire, sau asilului. Acesta pedepsă se urcă gradatim și se poate aplica de repetite ori.

§ 5. A primi în institut, ori în asil, copii bolnavi sau habănci, este oprit. De altminteala în privința sanitară au valoare și pentru aceste institute dispozițiunile din §-ii 27—35 ai art. de lege 14 din 1876 și cele din § 3 al art. de lege 22 din 1887.

Cap II.

Recerințele institutelor pentru îngrijirea copiilor și a asilelor.

§ 6. Institutele pentru îngrijirea copiilor și asilele de copii trebuie se fie zidite corăspunzător recerințelor sanitare și celor de siguranță contra focului. Zidirea trebuie să ță încăperi de ajuns; acestea trebuie se fie spațioase, luminoase, ușor de aerisat, — într'o sală pot fi puși cel mult 80 e copii socotit pentru fie-care un spaț de cel puțin 08 metri cuadrați. Casa în liber trebuie să aibă un loc potrivit de joc, sădit, unde numai se poate, cu arbori. Localele școlare în timp de ferii se pot folosi spre scopul asilelor de veră.

§ 7. Sub îngrijirea unei institutore de copii, sau a unei îngrijitoare dintr'un asil nu se pot da mai mult de 80 e copii. Indată ce numărul copiilor a trecut peste 40, institutorei trebuie se i se pună la dispozițiune o altă îngrijitoare, drept ajutoriu.

§ 8. În institutele pentru îngrijirea copiilor mici și ncât se poate și în asilele de copii permanente (care se țin peste anul întreg) copii trebuie se fie instruiți la rugăciuni, în vorbirea la înțeles și cânt. Ei trebuie se fie ocupați cu serciciile corporale și cu jocuri potrivite etății lor, din când în când cu deosebit respect la dezvoltarea minții lor. Așenea trebuie se fie datat copiilor și la curățenie, la purtare cuviincioasă, precum și la lverea de mână, care îi ține atențiunea încordată și îi sporesce abilitatea, fără însă se i să șosască puterile trupesci sau spirituale. Fiind-că scopul asilelor de veră nu este altul, decât ocrotirea copiilor de acee cu drept cuvânt se poate pretinde ca în asilele de veră copilul se fie bine ocrotit, datat la ordine, curățenie, purtare cuviincioasă și se fie ocupat cu jocuri. În asilele de veră pot fi primiți și copii mai mici de trei ani, dar în tot cazul înțercați. În institutele pentru îngrijirea copiilor și în asile de copii ocuparea acelor copii în căror limbă maternă nău este cea magiară, se face de odată cu introducerea lor în cunoșcerea libei magiare, ca limbă a statului. Instrucțiunea prescrișă de art. de lege 38 din 1868, ca problemă a școlilor primare nu se poate face în institutele pentru îngrijirea copiilor.

§ 9. Și institutele pentru îngrijirea copiilor și asilele sunt a se țin deschise — cu respectarea relației comunei — des de demință până s'era. Autoritatea de inspecțiune locală, provăduță în §§ ii 21, 23 și 24, poate în timp de țărnă se dea un timp mai lung de ferii, care iusă nu trece peste o lună.

Cap III.

Despre îngrijitorile de copii și despre păzitoare.

§ 10. În institutele pentru îngrijirea copiilor numai astfel de institute (institutori) pot fi aplicate, cari au luat diplome într'un institut de cultură din patrie. Acele institute de copii, cari au absolvat în străinătate un curs de instrucțiune corăspunzător celui prescriș în §-ul 33, pentru notificarea diplomelor lor trebuie ulterior se depună esamen de cualificațiune într'un institut din patrie autorisat de ministru cultelor și al instrucțiunii publice din limbă magiară din elementele istoriei patriei, din constituțiune și geografie.

§ 11. De îngrijitoare dirigințe în asile permanente (cari țin anul întreg) de copii pot fi angajate numai acelea persoane, cari au depus esamen practic înainte inspectorului regesc de școle și au dat probă, că sunt capabile a funcționa într'un institut pentru formarea și cultivarea îngrijitorilor de copii, sau într'un institut bineorganizat pentru îngrijirea de copii, și dacă despre acest esamen produc atestat. Despre cualificațiunea îngrijitorilor dirigințe în asilele permanente și în cele de veră ministru de culte și instrucțiune publică va face instrucțiuni detaiate.

§ 12. În institutele pentru îngrijirea copiilor, susținute de stat, de comune, de confesiuni și persoane juridice, institutele se denumesc pe viță; ele pot fi amovate de comitetul administrativ comitatens (în Budapesta de magistrat) resp. de autoritatea superră bisericească numai pentru întrelăsare culpabilă, pentru vre o transgresiune în contra moralei, pentru călcarea în picioră a datorințelor ei prescrișe în legi și ordinațiuni, pentru vre o crimă sau transgresiune și și acesta numai pe baza unei disciplinări regulate. Astfel de sentințe totdeauna sunt a se substerne ministru-lui de culte și instrucțiune publică și adecă în cauzele disciplinare a institutorilor denumite de stat, comune, sau persoane juridice spre a fi încuviințate, ță în cauzele disciplinare ale institutorilor denumite de confesiuni numai pentru a fi luate la cunoștință. Decă în contra institutorilor de copii, aplicate în institute confesionale, pentru îngrijirea copiilor, s'a făcut vre-o arătare și totuși nu s'a introdus cercetarea disciplinară; atunci respectiva autoritate superiără

confesionale, provocată fiind de ministru cultelor și al instrucțiunii publice, este obligată a introduce cercetarea disciplinară, indată și despre rezultat a face raport ministru-riului.

§ 13. Salariul institutorei, sau al îngrijitorei il fiescă întreținătorul institutului pentru îngrijirea de copii, sau a asilului, după recerințele locale. Dar acest salariu pentru o institutore denumită de stat, de comună, de confesiuni sau de o persoană juridică, nu poate fi mai mic de 300 fl. afară de curtir, în orășe cu locuitori peste 10,000 trebuie se fie cel puțin de 400 fl. Salariul unei îngrijitore de copii, aplicată într'un asil permanent, nu poate fi mai mic de 120 fl. afară de curtir, ță cel al unei îngrijitore de copii, aplicată în un asil de veră, nu poate fi mai mic de 10 pe lună. Afară de curtir, ori ce alte naturalii, cari s'ar presta în loc de bani, pot fi sootite în suma salariului.

(Va urmă).

Convocare.

Pe baza conclusului comitetului central din 20 Octobrie 1890 și în conformitate cu §-ul 20 din statute, am onorea a convoca a II-a adunare generală ordinară a „reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiului” la Seliște pe 2 Noemyre a. c. st. n. la 9 ore dimința.

Program:

1. Presentarea raportului general al comitetului central, a rațiociniilor pe anul 1889 și proiectelor de buget pe 1890 și 1891.

2. Propuneri eventuale din partea membrilor.

3. Alegerea a doi membrii în comitet.

4. Discusiune asupra raselor de oi indigene.

5. Demonstrațiune practică despre fabricațiunea brânzei de casă.

6. Incercări practice cu plugul sistem „Sack.”

Domnii membrii ai reuniunii și toți amicii causei sunt prin această poștiți a participa la această adunare.

Sibiul, 21 Octobrie, 1890.

Presidiul reuniunii.

Varietăți.

* (Personal). Comandantul de corp din Sibiul bar. Svetenay și ocaiații generali din Sibiul și Brașov au plecat la Sinaia se facă vizită regelui României.

* (Chirotoniri). În zilele trecute au fost chirotonit într'u presbiter clericul absolut Augustin Chefan, ales preot în Bobohalma, ță într'u diacon clericul absolut Ioan Priscu, ales diacon la biserica sf. Nicolae din Brașov.

* (Regina României.) După o ședere de patru săptămâni la Llandudno, a părăsit această stațiune balneară Mercuri 19 Septembrie (1 Octobrie), pentru a merge la Balmoral în Scoția unde regina Marei Britanii și Irlandei invitase pe suverana română. În ajunul plecării, regina primise vizita A. A. L. L. principelui și princesei Eduard de Saxen Weimar care se aflau asemenea la Llandudno. În ziua plecării, M. S. primi o adresă din partea locuitorilor din Llandudno, prin care se aduceau mulțămiri suveranei noastre pentru că a ales orașul lor de stațiune belnă. S'era orașul era frumos luminat și pavoasat, ță în momentul plecării un numeros public aclama pe regina. Joi 20 Septembrie (2 Octobrie), regina ajunse la orele 9 dimința la Abredeen, unde aștepta un tren special, trimis din partea reginei Angliei spre a o întâmpina. La orele 10 Majestatea Sa ajunse la stațiunea Ballater, unde fu primită de AA. LL. RR. principele de Walles, ducesa de Albany ducele de Clarence, principele și princesa Henri de Battemberg. Mai multe trăsuri ale curții conduseră pe înalții oșpeți la castelul dela Balmoral, unde M. S. regina Angliei, AA. LL. RR. principesa de Wales și principesa Victoria așteptau pe suverana noastră. După o ședere de 2 zile, M. S. a plecat la Edinburg, unde a petrecut ziua de Duminecă 23 Septembrie (5 Octobrie), și a sosit apoi în cursul zilei de Luni, 24 Septembrie (6 Octobrie) la Londra. Sănătatea M. S. continuă a fi buna.

* (Suboficieri pedepsiți pentru episcopul Strossmayer). Se știe, că cu ocașiunea iubileului de 25 ani, episcopul Strossmayer a primit o telegramă dela suboficieri din garnisona Banjaluca, cu subscrierea „Suboficieri regimentelor croate”. Autoritățile militare introducând cercetare ia pedepsit cu arest pentru că au comis un intreit delict: Au gratulat fără a ave permisiune, au abusat de numele altor suboficieri și de numirea „regimente croate”, care nu există în lege.

* (Testamentul lui V. Alexandri.) Mercuri 3 curenți s'a deschis de cătră tribunalul din Roman testamentul nemuritorului poet Vasile Alexandri, în prezența soției sale și a d-lui Bucliu avocatul d-nei Bogdan, fca defunctului.

Testamentul poartă data 21 Septembrie 1886 făcut în Mircești, și scris de mâna proprie a defunctului și coprinde următoarele desiderate:

Lasă tot avutul seu cosistând: din moșia Mircesci și o vie la Socola din județul Iași celor două nepoțe ale sale Margareta și Elena, născute din căsătoria fcei sale cu d. Dimitrie Catargi.

Din usufructul acestor bunuri se va bucura până la mörte soția sa d na Paulina Alexandri cu condițiune:

a) A construi o capelă pe locul unde va fi mormântul defunctului.

b) A construi o școlă încăpătore pentru predarea învățământului primariu.

c) A înzestra trei fete sărace din Mircesci, dându-le câte 2 boi și o vacă.

Bardul și a mai esprimit dorința ca frumoșă luncă de pe malul Siretului din Mircesci se nu fie esterminată nici odată prin țăere, și nici moșia se nu se instrăineze decât între membrii familiei.

Manuscrisurile ce se vor găsi le donază academie.

Se presupune însă că s'ar mai fi aflând un testament la Paris.

* (Podul preste Dunăre). În 21 Octobrie s'a aședat pétra fundamentală a podului preste Dunăre la Cernavoda. La solemnitate a luat parte regele Carol, principele mostenitoriu, metropolitul Iosif, directorul general al drumurilor de fer, toți ministri, inginerii români, președintele societății franceze „Fives-Lille, o mulțime de honorațiori și popor. După ceremonie religioasă și aședarea petrei fundamentale s'a dat pe insulă un banquet. La un toast al ministrului lucrărilor publice a răspuns regele, arătând importanța cea mare a podului prin împreunarea Dobrogei cu România. Podul e de 750 metri lung. 27—30 metri sub apă și 30 metri deasupra nivoului celui mai înalt al apei, așa că vor pute trece cele mai mari corăbii. Podul este cel mai mare din Europa. El face onore puteri economice a României. Ceremonia religioasă și vorbele regelui provocară o impresiune adencă. Podul se va clădi în decurs de 2 ani.

* Desvălirea monumentului lui Lesing a avut loc în 14 l. c. în Berlin pre lângă mari festivități. Imperatul Wilhelm a fost reprezentat prin prințul Friderich Leopold. Din partea guvernului au participat ministrii Miquel, Gosler și Bötticher, ță din partea armatei contele Valdersee.

* (Desgropări la Delphi.) Ministru de instrucțiune publică frances a depus un proiect de credit de 400,000 fr. pentru desgropările dela Delphi.

* (Deficit în bugetul Ungariei.) Se știe, că ministru de finanță a prezentat bugetul cu un escedent de 4000 fl. S'a întâmpat însă ca guvernul să cumpere un armăsar din Anglia, El Dorado, cu 42,000 fl. Dar acest El-Dorado, pe drum cătră pământul făgăduinței, a închis ochii la Dresda pentru totdeauna, încât în Ungaria i a venit numai numele. Prin această finanțele Ungariei s'au sdrunținat cu 42,000 fl. și așa ele presentă în realitate un deficit de 38,000 fl.

* În sensul §-lui 26 din regulamentul gimnasilui studenții din cl. a VII și a VIII dela gimnasilui superior gr. cath. românesc din Năsăud 30 la număr, constituindu-se în societate literară, în ședinta dela 11 Septembrie 1890, ținută sub presidiul dlui prof. Greg. Pletos, care pentru anul scolastic 1890/91 este însărcinat cu conducerea acestei societăți — și a ales: președinte pe Ioan Prădan din cl. VIII; vicepreședinte pe Alesca David cl. VII, notariu pe Alesandru Pop din cl. VIII, redactor pe Pavel Boca din cl. VII, bibliotecariu Ioan Belciug din cl. VIII; vice bibliotecariu pe Constantin Titieiu din cl. VII, casariu pe Titu Mălaiu din cl. VII și controlor Sever Groze din cl. VII.

* (Parastas și festivităte școlară.) Corpul profesoral dela școlile medii române gr. or. din Brașov va face Duminecă în 14 Octobrie în biserica Sf. Nicolae din Scheiu un parastas în mintirea răposatului poet Vasile Alecsandri. Parastasul se va celebra la finea sf. liturgii, 10 ore a. m. În aceeași zi la orele 3 1/2 p. m. se va țină o festivităte comemorativă în onorea marelui poet în sala cea mare a edificiului școlariu, scrie „Gaz. Tr.”

* (Otrăviți cu ciupercei). În ziua de 23 Septembrie a. c. copii: Catinca Ion și Niculai, fii ai văduvei Maria Gh. Hlohî, din comuna Dragomirești județul Neamțu, au încetat din viță în câteva ore. Asemenea și mama acestora cu femeia Catrina Ioan Bubuș și o copilă Margiôla ce locuiau cu tôte într'o casă, fiind bolnave au murit și ele în zilele de 24 și 25 Septembrie. Din contatarea făcută de dl procuror cu dl medic-primar la localitate, mörtea tuturor a provenit din aceea că au mănecat bureți otrăviți în ziua citată de 23 Septembrie scrie „Timpul”.

Nr. 573 [485] 1-3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de clasa a II-a Sebeșul mare din protopresbiteratul Clușului prin această spre întregirea ei se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în această foie oficioasă.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt satorite în ședința comitetului parochial după calculul mediu alor 5 ani din urmă, și dau un venit sigur anual de 600 fl.

Doritorii de a reflecta la acest post își pot lua informațiune despre venitele acestei parochii dela subscrișul oficiu și sunt poftiți a și înainta suplicile lor tot la acest oficiu până la termenul susindicat, fiind instruite în sensul legilor din vigore.

Oficiul protopresbiterat rom. gr. or. în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Cluș, 26 Septembrie, 1890.

Tuliu Roșescu, adm. protop.

[483] 2-3

Dr. Ad. Balinth, protomedic montan

în ratragere, — ofere pe basa experiențelor câștigate în urma praecsei îndelungate pe terenul medical p. t. public din Sibiu și jur în ori ce cas de morb ajutorul său.

Ôrile de ordinațiune:

8-10 ante și dela 2-5 post merid.

Strada Brückengasse Nr. 9,

Eagiul prim în dreapta (lângă biserică gr. cat.)

Publicațiune.

În edificiul gimnasiunului rom. gr. or. din Brad, (Parther) spre piață. se vor da în arândă începând cu 1 Decembre a. c. două localități de boltă, și anume una, constatătoare din două încăperi mari și un magazin, alta cu una încăpere și un magazin separat.

Esarândarea localităților se va efectua publice în 8/20 Novembre a. c. la ôrele 12 a. m. sau la olaltă, sau separat.

Prețul exclamării în total e 320 fl. la an, solvind anticipative în rate 3

lunari, separat la cea mare e 200 fl. 6r la cea mică 120 fl.

Esarândarea se face pre 6, eventual pe 3 ani consecutivi.

Condițiunile speciali, se vor sta-veri cu ocaziunea licitațiunei.

Din ședința comit. reprezentanței gimnasiunale, ținută la 27 Sept. a. c. Brad, în 8/20 Octobre, 1890.

Epitropia fondului gimnasiunal.

[482] 3-3

Dr. Nicolau Vecerdea

face cunoscut on. public, că și-a deschis cancelaria advocațională în Sibiu, strada Morii Nr. 8.

Avis.

Mi iau voiă a aduce la cunoștința onor. public precum-că am redus prețurile dela următoarele ôpuri ce le-am în edițiune:

Basmele românilor Nr. 1-12 à 1 cr.

- Dariu, Arion, cu 16 ilustrațiuni legat 30 cr., broș. 25 cr. Micul rugător, legat 10 cr. broș. 8 cr. Micul cântăreț în biserică, leg. 10 cr., broș. 8 cr. Făgărășian, Fisica, legată 35 cr., broș. 30 cr. Moldovan S. Istoria Ungariei, legată 25 cr., broș. 20 cr. Făgărășian & Moldovan Geografia pentru scôlele populare române legat 30 cr., broșar 25 cr. Popu, Nicolau Dr. Geografia Ungariei, și Elemente din Geografia generală pentru scôlele populare. Ediț. 6-a cu charta Ungariei legat 30 cr. broș. 25 cr. Popu, Nicolau Dr. Istoria Ungariei, Ediț. 8-a 25 cr., broș. 20 cr.

[487] 1

H. ZEIDNER.

Turnătoriă

de clopote și de metal

a lui

Antonie Novotny

se recomandă pentru facerea de clopote nouă, pentru turnarea din non a clopotelor

sparte de toată mărimea, precum și pentru construirea a mai multor clopote în acord harmonic, oferind garanța pe mai mulți ani. Montate cu chivere (coarne) de lemn, fer turnat și bătut; astfelu construite, că după ce sunt usate pe o parte se potă fi învêrtite cu înlesnire

în ori-ce direcțiune, prin ceea ce se evită creparea lor.

Cu deosebire recomand

clopotele găurite și premiate

inventate de mine, care au un ton mai lung, mai puternic și mai adênc, ca cele de sistemul vechiu; un astfelu de clopot în greutate de 300 punți egalează pe unul de 400 punți.

Recomand mai departe scaune din fer bătut pentru clopote, solile și frumoase, clopote pentru orologiu sau discuri pentru orologe și toace din metal, precum și toate celelalte articole de alamă și metal aparținătoare de această categorie, cu prețurile cele mai moderate. Se construes clopote și pre lângă plătire făcută în rate.

Clopote dela 300 punți în jos, precum și stropitoare de mână se află totdeauna per magazin.

Pentru comande binevoitoare, care se efectuază solid și cu punctualitate, se recomandă

Antonie Novotny.

[488] 2-12

Timișoara, Fabrică.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Iunie 1890.

Table with multiple columns showing train routes and fares between cities like Budapest, Arad, Sibiu, and Cluj. Includes sub-sections for various lines and directions.

Nota: Numerele cele grase însemnă ôrele de nôpte.